

Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus Suomessa itsenäisyyden aikana

KUVA 1: ALOITUSKUVA

Tämän operaatiotaidon ja taktiikan istunnon esitelmän aiheena on *Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus Suomessa itsenäisyyden aikana*.

KUVA 2: Esityksen sisältö

Ensi vuonna järjestetään Pääesikunnan ja Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen järjestämä tutkimuksen vuosiseminaari otsikolla *Puolustustutkimus 100 vuotta*, ja oletan sen kattavan myös turvaluokitellun virkatyönä tehtävän tutkimuksen. Kyseinen tilaisuus ei kuitenkaan ole yleisölle avoin.

Keskityn tässä esityksessäni sen vuoksi eri sotilasopetuslaitoksissa laadittuihin julkisiin opinnäytetöihin, Suomen Sotatieteellisen Seuran piirissä tehtyihin tutkimuksiin ja eräisiin erillistutkimuksiin. Näiden lisäksi on tehty merkittävästi tutkimusta, joka on liittynyt suoraan puolustushaarojen operaatiotaidon ja taktiikan kehittämiseen. Mutta niitä emme suojaustason vuoksi edes voisi tässä yhteydessä käsitellä.

Korostan sitä, että esitykseni on ennen kaikkea johdatus tämän päivän pääsisältöön. Esitykseni ei ensinnäkään perustu omaan tutkimukseen, vaan varsin nopealla tahdilla tehtyyn kartoitukseen. Selvää on, että puolituntinen esitys riittää vain pintaraapaisuun, joten pidänkin puheenvuoroani eräänlaisena päänavauksena - toivottavasti joku innostuu tekemään aiheesta perinpohjaisen tutkimuksen. Tavoitteenani on tutustuttaa teidät pintapuolisesti muutamaan lähderyhmään, joista pääosa on jo internetistä löydettävissä.

Sotakorkeakoulun diplomityöt

KUVA 3: Sotakorkeakoulun diplomityöt

Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimusperinne ei Suomessa ole aivan vielä sadan vuoden mittainen. Itsenäisyytemme ensimmäisinä vuosina sotaväen ja puolustusministeriön energia sitoutui ensin vapaussodan valkoisen armeijan rauhan kannalle saattamiseen ja kotiuttamiseen, kokonaisen puolustuslaitoksen luomiseen lähes tyhjästä, asevelvollisten koulutuksen käynnistämiseen ja sotakoulujen perustamiseen.

Sotakorkeakoulussa ja Maanpuolustuskorkeakoulussa on reilun 90 vuoden kuluessa vuoteen 2017 mennessä laadittu noin 2844 yleisesikuntaupseerikurssin diplomityötä. Luku ei ole tarkka, mutta suuntaa antava. Vuoteen 1991 mennessä töitä oli laadittu 1822, vuoteen 1994 mennessä hieman noin 2000. Eli vuosina 1995-2017 valmistuneilla YE-kursseilla on hyvinkin voinut valmistua "noin 844" diplomityötä. Kokonaismäärä kannattaa kyllä selvittää ja se, moniko on lopulta operaatiotaitoa taktiikkaa.

Koska sotaväen ohjesääntötuotanto takkusi vuonna 1924 edelleenkin, päätti sotaväen päällikkönä viransijaisena toimiva kenraalimajuri Nenonen lokakuussa, että taktiikan koulutuksen yhdenmukaistamiseksi käytettäisiin toistaiseksi saksalaisia ohjesääntöjä.¹ Vuodesta 1926 lähtien alkoi Sotakorkeakoulusta valmistua yleisesikuntaupseerikurssien diplomitöitä, jotka varsin nopeasti alkoivat

¹ Tynkkynen, Vesa: *Hyökkäyksestä puolustukseen. Taktiikan kehittymisen ensimmäiset vuosikymmenet Suomessa*. Diss. Maanpuolustuskorkeakoulu, Taktiikan laitos. Julkaisusarja 1, 1/1996. Joutsa 1996, s. 30.

vaikuttamaan opetukseen, tuottaen uusinta tutkittua tietoa taktiikasta. Rehellisyyden nimissä on toki tunnustettava, että alkuvuosien diplomitöiden taso oli vaihteleva.

KUVA 4: Digitoidut diplomityöt

SKK:n julkisista diplomitöistä on digitoitu 1297 tutkielmaa aina vuoteen 1991 saakka. Tuohon vuoteen saakka oli laadittu yhteensä 1822 diplomityötä. Siitä kun vähennetään tuo julkisten tutkimusten määrä saadaan eri aikoina erilaisilla suojaustasomerkinnöillä varustettujen ei-julkisten diplomitöiden määrä. Kyse on siis kaikista diplomitöistä, ei vain operaatiotaidon ja taktiikan tutkielmista. On kuitenkin selvää, että pääosa salassa pidettävistä diplomitöistä on liittynyt operaatiotaitoon ja taktiikkaan.

1920-luvulla ei vielä puhuttu diplomitöistä, vaan kyse oli pääasiassa oppilasupseerien kotitöistä.

KUVA 5: Paavo Talvela

Esimerkiksi Paavo Talvelan diplomityöksi *Offensiiviset mahdollisuudet Laatokan pohjoispuolella* (DT nro 2) on sijoitettu Talvelan toisen lukuvuoden strategian kotitehtävä. En ole vielä verrannut MPKK:n säilyttämiin salassa pidettäviin diplomitöihin sisältyvää Talvelan diplomityötä tähän digitoituun, nähdäkseni onko niissä kenties jotain eroja.

Talvela sai työstään kiitettävän arvosanan ja se lieneekin diplomitöiden kärkeä. Hän ei kuitenkaan juurikaan kerro työssään käyttämistä lähteistä ja käyttää alaviitteitä vain satunnaisesti ja yksittäistapauksissa mainitsee jonkin ulkomaalaisen kirjoittajan nimen, Yleisesikunnasta saamansa "laskuperusteen" tai "ruotsalaiset lähteet". Tekstissä on samoin yksittäisiä mainitoja käytetystä lähteestä, esimerkiksi lehti *Sana ja Miekka* ja Kuhl: *Der Deutsche Generalstab*. Talvelan tutkielman päättävät kolme lausetta kuvaavat varsin hyvin hänen soraviivaista luonnettaan ja toimintaansa sodassa: "*Kaikki vihreän veran suunnitelmat ovat kuollutta teoriaa. Vasta sodan todellisuus antaa niille elävän hengen ja osottaa niiden arvon. Ja tällöin on hyväkin suunnitelma veltosti suoritettuna huonompi kuin huono suunnitelma tarmokkaasti läpivietyä.*"

Ja edellä mainituista diplomitöistä vain osa on operaatiotaitoa ja taktiikkaa käsitteleviä. Erityisesti SKK:n alkuvuosina esimerkiksi johtamista, sotilaspedagogiikkaa ja sotatekniikkaa käsittelevät tutkimukset olivat selvänä vähemmistönä. Sotataito ja sen kehittäminen oli tutkimuksen pääfokuksena. Operaatiotaito ja taktiikka säilyivät suosittuna vakioaiheena läpi vuosikymmenet. 1990-luvulla tapahtui pieni notkahdus, kun MPKK:n roolin rakentuminen tiedekorkeakouluna sai huomattavaa tukea laaja-alaisista opinnäytetöistä. Viime vuosina on operaatiotaito ja taktiikka puolestaan kokenut uuden nousunsa

Tiede ja Ase -vuosijulkaisun tutkimusartikkelit

KUVA 6: Tiede ja Ase -vuosijulkaisun tutkimusartikkelit

Suomen Sotatieteellisen Seuran vuosijulkaisu *Tiede ja Ase* on toiminut jo 75 vuotta merkittävänä alustana muun muassa operaatiotaitoa ja taktiikkaa käsittelevien tutkimusten julkaisemiseksi. Meidän tutkijoiden kannalta suuren kiitoksen ansaitsevana tekona seura on digitoinut kaikki julkaisut ja ne on nykyään verkosta kaikkien tutkittavissa.

Eversti Vaahtolampi on tehnyt ansiokkaan ja suuritöisen selvityksen Suomen Sotatieteellisen Seuran vuosijulkaisun artikkeleista. Tutkimuksen sisältämä periodijakauma noudattelee varsin hyvin myös diplomitöiden yhteydessä todettavissa olevaa trendiä. Operaatiotaitoa ja taktiikkaa käsitteleviä artikkeleita on vuosina 1933-2016 julkaistu yhteensä 115 kappaletta, mikä edustaa 18 %:ia artikkeleiden

kokonaismäärästä. Tiede- ja Ase -julkaisun olemassaolon ensimmäisen viisivuotiskauden aikana artikkeleita julkaistiin 12 kpl, mikä vastaa peräti 34 prosenttia kokonaismäärästä. Sotien jälkeisen maanpuolustuksen lamaannuksen aikaa reilun vuosikymmenen mitalta heijastelee myös vähäinen artikkelien määrä operaatiotaidosta ja taktiikasta. Vaikka aikaperiodi on yli kaksinkertainen edelliseen verrattuna, jää artikkelien määrä vain 19:aan, ollen 18 % kokonaismäärästä. Alueellisen puolustuksen kehittämisen aikakaudeksi Vaahtolammen nimittämänä vuosikymmenenä operaatiotaito ja taktiikka nousi 21 artikkelin aiheeksi ja prosentti oli peräti 30. Sen jälkeen alkoikin aihepiirin suosia hieman laskea, kunnes päästään viimeisiin julkaisuvuosiin. Operaatiotaidon ja taktiikan aiheiden osuus kahlaa 12 prosentin voisiko sanoa ”pohjamudissa” artikkeleiden kokonaismäärästä.²

Vähäinen määrä selittyy monitieteisen MPKK:n tutkimusintressien jakautumisesta laajalle alueelle ja myös sillä että artikkeleiden kirjoittajina on ollut myös muita kuin sotilaita. Toinen syy on ollut sitten vakavampi. Aiheiden käsittelyn salattavuustekijät ovat johtaneet siihen, ettei taktiikasta ole enää pitkään uskallettu keskustella aktiivisesti. Suomalaisen omintakeisen taktiikan, alivoimaisen taktiikan jota Juha Hollanti on tutkinut, erityisyydet ja ainutkertaisuudet on ehkä tahdottu pitää hieman piilossa. Toinen syy voi olla, ettei ole uskallettu kirjoittaa ydinasioista tarpeeksi suoraan, koska paperiin tulisi heti punainen leima. On myös mahdollista, että uskaltamiseen on vaikuttanut myös sosiaalinen ja kollegiaalinen paine. Vaikka sotakoulujen kursseilla kannustetaan taktiseen ja operatiiviseen innovoimiseen, on joku saattanut vuosien varrella törmännyt ”heraldiseen induktioon”, jolla vanhempi sotilas rauhoittaa, vaimentaa ja jopa hiljentää liian mielikuvituksellisiksi (=mielessään vaarallisiksi) kokemansa nuorempien upseereiden uhkarohkeat taktiset ajatukset.

Rahoitetut erillistutkimukset

KUVA 7: Rahoitetut erillistutkimukset (Viljanen)

Heti sotien päätyttyä ryhdyttiin organisoidusti keräämään talteen sotakokemuksia ja pitämään niihin liittyviä upseerialustuksia. Jo vuonna 1945 käynnisti kauppaneuvos Werner Hacklinin säätiö upseerikoulutuksen edistämiseksi 25 tutkimuksen sarjan. Tavoitteena oli käsitellä sekä laajemmin että analyttisemmin niin suomalaisten kuin muidenkin maiden maailmansodassa saamia kokemuksia ja kerätä kehitysehdotuksia tulevaisuutta silmällä pitäen.³

Yhtenä esimerkkinä näistä mainittakoon MPKK:n sotataidon klassikot -sarjassa julkaistu Tauno Viktor Viljasen tutkimus.

KUVA 8: SSTS:n tutkimusjulkaisut (20 julkaisua)

Suomen Sotatieteellinen Seura on vuosien kuluessa julkaissut ja rahoittanut kymmeniä sotataidon tutkimusta, joista osa sijoittuu operaatiotaidon ja taktiikan alueelle. N:o 1. J. O. Hannula: Clausewitz sotateoreetikona (Helsinki).

- N:o 2. T. V. Viljanen: Saksalaisten Saarenmaan retki 1917 (1927).
- N:o 3. U. J. Turtola: Touko-kesäkuun hyökkäys 1918 (1928).

² Vaahtolammi, Esko: Suomalaisen sotatieteellisen tutkimuksen painotuksia Tiede ja Ase -teossarjan valossa. Silvasti, Markus (toim.): *Suomen Sotatieteellisen Seura Juhlakirja Tiede ja Ase 2017*. Tampere 2017, s. 38-99.

³ Tynkkynen, Vesa: Sotilaan muistelus vai tulevaisuuteen katsova tutkimus? Teoksessa Viljanen, T.V.: *Nykyaikainen suurhyökkäys ja sen torjumisen edellytyksiä*. Suomalaisen Sotataidon klassikot. Maanpuolustuskorkeakoulu, Tampere 2012, s. 11-14.

- N:o 4. K. A. Inkala: Gallipoli (1929).
- N:o 5. J. O. Hannula: Napuen taistelu (1929).
- N:o 6. V. A. M. Karikoski: Ruotsi -Suomen sotilaspoliittinen ja strateginen asema vuoteen 1700 (1930).
- N:o 7. J. O. Hannula: Itä-armeijan operaatioiden suunnittelu ja johto v. 1918 (1932).
- N:o 8. O. Sipponen ja M. Suhonen: Talvisodan komppanian- ja patterinpäälliköt (1963).
- N:o 9. S. Länsman: Kuljetukset ja kuljetusten johtaminen Suomen Sodassa 1941- 1944 (1969).
- N:o 10. Helge Seppälä: Neuvostopartisaanit toisessa maailmansodassa (1971).
- N:o 11. Hannu Särkiö ja Gustav Hägglund: Mitä tapahtuu jos... Fennoskandian sotilaspoliittinen asema (1975).
- N:o 12. Reino Arimo: Suomen linnoittamisen historia 1918 -1944 (1981).
- N:o 13. Antti Juutilainen: Mottien maa (1985).
- N:o 14. Vilho Tervasmäki: Mannerheim, valtiomies ja sotapäällikkö talvi- ja jatkosodan käännekohtissa (1987).
- N:o 15. Niilo Lappalainen: Suursaari toisessa maailmansodassa (1987).
- N:o 16. Pekka Visuri: Totaalisesta sodasta kriisin hallintaan (1989).
- N:o 17. Sampo Ahto: Talvisodan henki. Mielialoja Suomessa talvella 1939 -1940 (1990).
- N:o 19. Erkki Nordberg: Arvio ja ennuste Venäjän sotilaspolitiikasta Suomen suunnalla. Art House 2003.
- N:o 20. Antti Juutilainen: Mottien maa (2009).

Vain osa on kuitenkin voitu julkaista, koska tutkimusten anti suomalaisen taktiikan kehittämiseksi on osoittautunut niin tärkeäksi. Tutkimusten tuloksia ei ole haluttu paljastaa.

KUVA 9: SSTS:n tukemat ja rahoittamat muut tutkimukset (Lehti ja Ilmola)

Esimerkkeinä näistä mainittakoon kaksi tutkimusta.

Sotakorkeakoulun opettajana toimineen majuri Olavi J. Lehden tutkimus *Panssarintorjunta ja sen tulevaisuus* valmistui vuonna 1950. Hän oli laatinut tutkimuksen työnsä ohessa ja se palkittiin Suomen Sotatieteellisen Seuran stipendillä. Tutkimusta ei kuitenkaan julkaistu, vaan se jäi puolustusvoimien sisäiseen käyttöön. Saman kohtalon koki seuran rahoittama Paavo Ilmolan tutkimus *Sissisota, sen edellytykset ja sodankäynnin suuntaviivat*. Se valmistui vuonna 1958, mutta jouduttiin leimaamaan salaiseksi. Molemmat tutkimukset on hiljattain julkaistu MPKK:n kustantamana Suomalaisen sotataidon klassikot -sarjassa.

Muut opinnäytetyöt

KUVA 10: MPKK:n opinnäytetyöt (1/3) - SK kandidaatintutkielmat

Viimevuotisia tilastotietoja esittelevissä taulukoissa ja luetteloissa on mainittu sitten myös luottamukselliset ja salaiset työt.

Operaatiotaidon ja taktiikan aiheiden määrä on lisääntynyt viimeisten viiden vuoden kuluessa kaikilla tutkintotasoilla merkittävästi. Tämä johtuu siitä, että pv:n johto edellytti, että opinnäytetyöt on valjastettava aiempaa paremmin suoraan puolustusvoimien kehittämistä palvelemaan. Esimerkiksi kun maisterikurssien pro graduja saattoi olla keskimäärin 20-25 kappaletta, niitä on nyt yli 40. Sotatieteiden kandidaattien tutkielmia on ollut järjestään melkein puolet kurssin vahvuudesta.

Kandidaatintutkielma on taktiikan kehittämisen näkökulmasta liian suppea tuotos. Siinä ei esimerkiksi edellytetä vielä uuden tiedon tuottamista ja laajuus on vähimmillään vain 20 sivua. Erinomaisiakin kandidaatintutkimuksia valmistuu, mutta kun niiden perusvaatimuksena on, että ne olisivat julkisia, on sisällön silloin vaikea liittää taktiikan tai suorituskykyjen kehittämiseen.

KUVA 11: MPKK:n opinnäytetyöt - Muut (2/3)

Sotatieteiden maisterikurssien pro gradu -tutkielmien osalta julkisuusvaatimus ei ole niin tiukka. Mielipiteet gradujen hyödyttävyydestä eroavat voimakkaasti. Jotkut ovat sitä mieltä, ettei niitä edes saisi hyödyntää pv:n kehittämisessä. Itse ole eri mieltä ja perustelen sen viimeisen kahden vuoden aikana ohjaamiini ja arvostelemieni töiden tasolla. Olen sotilasprofessoritehtävääni liittyen päässyt tekemään toisen arvostelun laudatureiksi ja eximioiksi esitetyistä tutkielmista ja siinä yhteydessä verrannut niitä alempien arvosanojen töihin. Eli jonkinlainen näkemys taktiikan gradujen tasosta on. Ja voin hyvällä omalla tunnolla kertoa, että joka kurssin parhaat tutkielmat ovat erittäin tasokkaita ja tuottavat uutta tietoa, jota olisi hölmöä jättää hyödyntämättä. Esimerkiksi laudaturin saavuttanut Matti Nupposen SM 6:lla laatima *Harhauttaminen Venäjän sotilasoperaatioissa* oli aivan ylivoimainen työ.

YEK:n diplomitöiden taso on ollut jo pitkään hienossa nousussa ja nyt kurssin opintojen pidennyttyä on lupa odottaa vielä parempia tuloksia.

Tässä pienenä otteena operaatiotaidon ja taktiikan viime vuosien statistiikasta:

YEK 58: 33 kpl, joista 7 eximiaa, ei laudatureja

YEK 57: 32 kpl, joista 11 eximiaa ja 2 laudaturia

YEK 56: 22kpl, joista 3 eximiaa ja 1 laudatur

YEK 55: 21 kpl, joista 9 eximiaa, ei laudatureja

Eilen esitelmän pitänyt maj Jussi Tuovinen saavutti diplomityöllään *Venäjän Läntisen sotilaspiirin ilmavoimien taistelupotentiaali* YEK 57:llä laudaturin. Toisena laudaturina samalla kurssilla oli majuri Mikko Sarantola aiheesta *Hornetin seuraajakaluston hankinnan kriteerihierarkia sotilaallisen suorituskyvyn näkökulmasta. Arvopuuanalyysin hyödyntäminen hankinnan päätöksenteon tukena.*

Sotatieteiden tohtoriopiskelijat

KUVA12: Operaatiotaidon ja taktiikan väitöskirjat (3/3)

Ensimmäinen sotatieteiden tohtorin väitös julkaistiin vuonna 2003. Väitöskirjoja on valmistunut yhteensä 43. Operaatiotaitoa ja taktiikkaa käsitteleviä väitöskirjoja on seitsemän:

Mika Huttunen: Monimutkainen taktiikka (2010)

Vesa Valttonen: Turvallisuustoimijoiden yhteistyö operatiivis-taktisesta näkökulmasta (2010)

Esa Lappi: Computational methods for tactical simulations (2012)

Anders Palmgren: Visions of Strategy - Following Clausewitz Train of Thought (2014)

Petteri Lalu: Syvää vai pelkästään tiheää? Neuvostoliittolaisen ja venäläisen sotataidollisen ajattelun lähtökohdat, kehittyminen, soveltaminen käytäntöön ja nykytilanne (2014)

Michael Gustafsson: The Duality of Tactical Thought - A Study of how Swedish Ground Forces' Commanders Think Tactics in Irregular Warfare (2014)

Jan Hanska: Times of War and War over Time (2017)

Edellä mainitut on määritelty operaatiotaidon ja taktiikan väitöksiksi sillä perusteella, että ne ovat syntyneet entisen Taktiikan laitoksen alla tai Sotataidon laitoksella operaatiotaidon ja taktiikan sotilasprofessoreiden ohjauksessa. On kuitenkin mainittava, että sotahistorian väitöksistä huomattava määrä on tunnistettavissa operaatiotaitoon ja taktiikkaan kohdistuneiksi tutkimuksiksi, joissa metodi on ollut historiatieteellinen.

KUVA 13: Työn alla (ST) 1/2

Väitöskirjan tekijöitä on 26, ja seuraava hyväksyttäneen kesäkuun alussa koulutusohjelmaan mukaan. Näistä 26:sta neljä on ulkomaalaisia. Aiheet ovat varsin vaihtelevia - en käy niitä tässä luettelemaan. Oma tavoitteeni on, että aiheet painottuisivat jatkossa "puhtaammin" operaatiotaidon ja taktiikan "ydinainekseen". Toistuva haaste on, että kiinnostavimmat ja pv:tä eniten hyödyttävät aiheet johtavat varsin nopeasti siihen, että tutkimuksesta tulee salassa pidettävä. Ja silloinhan ei voi olla kyseessä väitöskirja.

- Evl evp Sakari Ahvenainen: Sodankäynnin kasvava kompleksisuus - Systeminen, evolutiivinen ja kyberneettinen näkemys tulevaisuuden sodankäynnistä
- Maj evp Olli Envall: Suomalainen asevelvollisuusarmeija - Laadullinen tutkimus asevelvollisuuteen pohjautuvasta maavoimien joukkotuotannosta
- KTM, ins (YAMK), kapt (evp) Hakkarainen
- Ruotsal evl Lars Henåker: Sotapelit
- Maj Juha Hollanti: Alivoimaisen taktiikka
- Oikeustieteen maisteri Renata Japertaité: Autonomous weapons and future Russian warfare
- Evl Saku Joukas
- Maj Harry Kantola: Kyber
- Veli-Pekka Kivimäki: Monikansallisen meritilannekuvan tiedonvaihto
- Oskari Kivinen: CBRNE-vastatoimikonsepti kriisinhallinnassa ja kotimaan puolustuksessa
- Maj evp Kimmo Kohvakka: Turvallisuus alana aluehallinnon muutoksessa
- Mika Kulkas
- Maj Heikki Lantto: Sotapelit

KUVA 14: Työn alla (ST) 2/2

Ja tässä vielä lisää. Eli hinnalla on paljon tutkimuksia, mutta tuotantolinjalle mahtuu vielä. Erityisesti taktiikan ytimeen kohdistuvia tutkimuksia.

- DI, inskapt Niina Nissinen: Simulointi suunnitteluprosessissa
- Maj Tapio Palmunen: Miehitettömät lentokoneet suomalaisessa ympäristössä
- Evl Jari Sormunen: Komppanian taistelun menestystekijät
- Ruotsal evl Evp Charles Sulocki: Yhtymän taistelukyvyyn kehitys

- Kati Tahvonen: Öljyntorjunnan taktinen konsepti
- Ruotsal FM Tamara Tawaefi: Hearts and minds
- Järjestelmäsuunnittelija, inskomkapt evp Ilkka Tikanmäki
- Maj Jussi Tuovinen: Sotilastiedustelun tiedonmuodostusprosessi
- Maj Janne Tähtinen: Suomalainen sodan kuva ja sotilaalliset uhkamallit sekä puolustusjärjestelmän kehittäminen
- DI Mikko Törmänen: Operatiivis-taktisen päätöksenteon tukeminen laadullisen riskianalyysin keinoin
- Komkapt Ville Vänskä: Yhteisoperaatiot
- DI Tatu Tahkokallio: Digiyhteiskunta innovaatiotaktiikan näyttämönä
- Kom Jan von Weissenberg: Laivue 2020

Valitettavan moni edellä mainituista väitöstutkimuksista on käynnissä enää vain "hiljaisella tulella" ja osa jopa tuntuu hautautuneen arjen muiden huolien ja askareiden alle. Yksittäisiä tohtoriopiskelijoita on tunnustanut tilanteensa ja ilmoittanut luopuvansa opinto-oikeudesta.

KUVA 15:

Operaatiotaidosta ja taktiikasta väitellään myös muualla kuin MPKK:lla.

Sotatieteiden tohtorikoulutusohjelma ei suinkaan ole ainoa väylä operaatiotaidon ja taktiikan alueelle sijoittuvien väitöstutkimuksien tekemiselle. Muistatte varmaan että taktiikan ensimmäinen väitöskirja, Vesa Tynkkysen *Hyökkäyksestä puolustukseen* laadittiin 1996 Helsingin yliopistossa.

Helsingin yliopistossa on väitellyt lisäksi kolme muutakin upseeria, joiden metodiikka on ollut historiapainotteista, mutta tutkimuksen fokus operaatiotaitoa ja taktiikkaa.

Pasi Kesseli väitteli vuonna 2002 aiheesta *In pursuit of mobility : the birth and development of Israeli operational art : from theory to practice*.

Petteri Jouko väitteli vuonna 2007 aiheesta *Strike Hard, Strike Sure - Operation Musketeer - British Military Planning during the Suez Crisis, 1956*.

Juuso Säämänen väitteli viime vuonna aiheesta *Suurmaiunnousun uhkasta kaappaushyökkäyksen torjuntaan: Suomen meripuolustuksen maihinnousuntorjuntakyvyn kehittyminen jatkosodan päättymisestä 1960-luvulle*.

Helsingin ulkopuolelta en tiedä muita kuin yhden. Filosofian lisensiaatti Jaana Kuula väitteli vuonna 2016 Jyväskylän yliopistossa filosofian tohtoriksi aiheesta *The Hyperspectral and Smartphone Technology in CBRNE Countermeasures and Defence* sotilasprofessori Mika Hyytiäisen ohjaamana.

Päätäntä

Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus on sadan vuoden kuluessa ollut varsin laajaa, mutta mitä lähemmäs tätä päivää saavutaan, sitä suppeampaa julkisten tutkimusraporttien tarjonta on. Erityisesti konseptien kehittelyyn liittyvät työt jäävät laajemmilta lukijapiireiltä piiloon suojaustasomerkinnän vuoksi. Myös laajempi julkinen keskustelu operaatiotaidosta ja taktiikasta on hiljentynyt. Se on valitettavaa. Virkatyönä tehtävään taktiikan tutkimukseen liittyy aina avoin ja rakentava keskustelu, mutta ellei julkista keskustelufoorumia ole, ei kokoneiden reservissä olevien taktikkojen arvioita päästä kuulemaan.